

سەرەتایەکی میژووی لایەنی رۆژنامەوانی کوردی

ژیلوان هەلەدنی

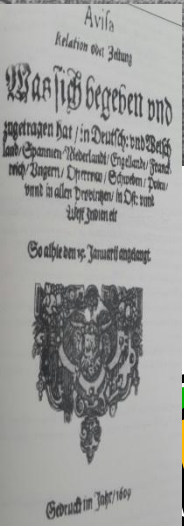
چاپ و رۆژنامه

- چاپ داهینانیکی ئەوروپاییه، سالی ۱۴۳۶ گۆتنبیرگی ئەلمانی چاپی داهینا.
- لە گەڵ بلاو بوونەوهی دەزگای چاپ بەوولاتانی ئەوروپیدا، ئیتر لەسەرتای سەدهی حەفدەهەمەوه رۆژنامه لە ئەوروپا دەرچوون

- ۱- لە ۱۶۱۵ رۆژنامەی فرانکفورت جۆرنال لە ئەلمانیا دەرکرا
- ۲- لە ۱۶۳۱ رۆژنامەی (لاگازیت) لە فەرەنسا
- ۳- لە ۱۶۰۵ رۆژنامەی (نیوتیدگن) لە بەلجیکا
- ۴- لە ۱۶۲۰ لە هۆلەندا
- ۵- لە ۱۶۴۱ رۆژنامەی (پیشیو) لە بەریتانیا، کە رۆژنامەییەکی رۆژانەی ۲ لاپەرەیی بوو
- ۶- لە ۱۷۸۵ رۆژنامەی تایمسی دەرچوو کە تائیسیتاش بەردەوامە.
- ۷- لە ۱۷۰۳ لە پرووسیا رۆژنامه دەرکرا...
- ۸- لە ۱۶۹۰ لە ئەمریکا لە ویلیامەتی (بۆستن) - لە ۱۷۰۴ یش لە بۆستن (بۆستن نیور دەرکرا..)

میژووی چاپ و چاپمه‌نی له نیوده‌وله‌تی و عوسمانی وقاجاری

- ۱- له‌سالی ۱۵۴۶ بۆیه‌که‌مینجار جول‌ه‌که‌ ده‌زگای چاپی بردۆته‌ تورکیا و ته‌وراتیان به‌حەرفی (عیبری) چاپ کرد.
- ۲- سالی ۱۷۱۲ به‌ فه‌رمانی سولتانی عوسمانی ریگه‌درا به‌ (سه‌عید ئه‌فه‌ندی) ده‌زگای چاپ دابنی به‌و مه‌رجه‌ی قورئان و ته‌فسیروحه‌دیس و که‌لام چاپ بکات.

-----*****

* ناپلیۆن له‌گه‌ل هێرشه‌کانی بۆسه‌ر میصر (۱۷۹۸-۱۸۰۱) کۆمه‌لی زانا و پسیۆری برد. حەرفه‌کانی عەره‌بی بوون. دواتر رۆژنامه‌ی (التنبه‌) ی ده‌رکرد.

* محمد علی پاشا له‌ سالی ۱۸۲۱ چاپخانه‌که‌ی نوی کرده‌وه به‌ناوی (مطبعة الاهلية) و له‌ ۱۸۲۸ (الوقائع المصرية) ی بلاو کرده‌وه...

** یه‌که‌مین چاپی حەرفی عەره‌بی له‌ سالی ۱۷۲۸ براوه‌ته‌ ئه‌ستامبول.

** له‌ ۱۸۴۰ له‌ورمی موژده‌ه‌رانی مه‌سیحی چاپخانه‌یه‌کی خاوه‌ن حەرفی سریانی - فارسی - ئینگیزی یان دامه‌زراند..

میژووی رۆژنامه و رۆژنامه گهری له

نیوده و له تی و عوسمانی وقاجاری

یه کهمین رۆژنامه که له تورکیا به زمانی تورکی ده رچوو (تقویم الوقائع) له سالی ۱۸۳۱ بۆبلا و کردنهوهی فەرمان وههواله کانی بابی عالی

• * له ئییران سهره تای رۆژنامه وانی ته گهر پیتتهوه بو سالی ۱۸۳۷ که (میرزا سالحی شیرازی) - کاغزاخبار-ی له تاران بۆبلا و کردنهوهی ههواله کان تهرخان کردوه.

• - دووهمین رۆژنامه فارسی له ئییران (ئه میر کهبیر) له ۷-۲-۱۸۵۱ رۆژنامهی (وقائع اتفاقیه) ههفتهانه بوو ، به ۴ لاپه ره .

• له سالی ۱۸۶۵ والی شام رۆژنامهی (سوریه) ی به تورکی و عهره بی له دیمهشق ده رچوو ، تا سالی ۱۹۱۸ بهردهوام بوو.

• سالی ۱۸۶۷ والی ههلب (غدير الفرات) ی له ههلب به تورکی و عهره بی ده کرد.

• سالی ۱۸۶۹ مدحت پاشا ده زگایه کی چاپی له پاريسهوه برده به غداد و ناوی نا (مگبعه الولایه) له ۱۸۶۹/۶/۱۵ یه کهمین ژماره ی (الزور) ی به ۴ لاپه ره به تورکی و ۲ لاپه ره ی به عهره بی پی ده کرد.

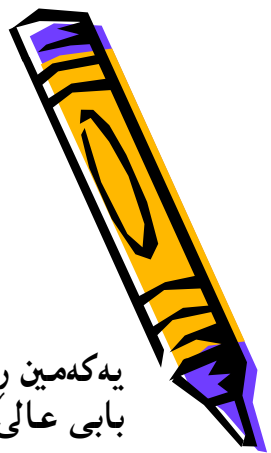
• سهرنوسه ره که ی (ئه حمده مه دحت ته فهندی) بوو.

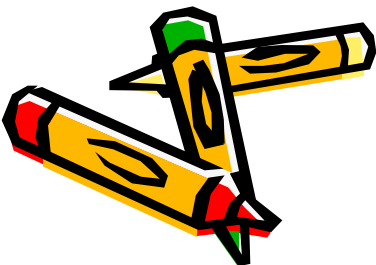
• تا سالی ۱۹۱۷ بهردهوام بوو . له ماوه ی ۴۹ سالدا (۲۶۰۶) ژماره ی لی ده رچوو...

• سالی ۱۸۸۵ کاربه دهستانی عوسمانی به تورکی عهره بی جهریده ی (الموصل) یان ده کرد.

• سالی ۱۸۹۵ کاربه دهستانی عوسمانی به تورکی و عهره بی (البصره) یان له وشاره ده کرد.

• * * یه کهمین رۆژنامه ی عهره بی زمان له ته ستامبول سالی ۱۸۵۵ رۆژنامه ی (مرات الاحوال) بوو ، که (رزق الله حسون حلبی) ده ری کرد.

(د) (ب) (ا)

[illegible]

(نمبره ملان سلبه)

مفتی اول حاجی میرزا امجدی تبریزیست

مردمان روزنامه از حرکت و قطع اخبار و سیاست و رولیت و علم و ادب و دیگر منابع عمومی = گفته میشود. گفته بگوید هیچ
چیز در ادراک و نوشته‌های سود ندارد. بهشتی می‌گوید: «روشنی که در این کارها می‌چرخد، سود ندارد. بهشتی است.» (کافکا را)
نوشته نمی‌شود. صحت است. اگر آنرا بگوید، کافکا را می‌گوید: «و بهشتی که در این کارها می‌چرخد، سود ندارد.»

[illegible]

سپاس خدای را که ماراتونی کرامت فرمود
من سال بست و یک انتشار این روزنامه خادم

Handwritten text in Arabic script, likely a continuation of the previous page, mentioning "الشيخ" (the scholar) and "الكتاب" (the book).

سەرەتانی پۆژنامه گهری کوردی

• ۱ / کوردستان:

• ژمارهی یه که می غه زه ته ی کوردستان له ۲۲ ی نیسانی ۱۸۹۸ دا له قاهره له لایهن (میقداد مدحت به درخان) ده رکراره خولی یه که می تاسائی ۱۹۰۲ بهرده وام بووه.

خولی دووهمی سوره یا به درخان له سائی ۱۹۰۸ له ئهستامبول ده ری کردووه.

خولی سییه می له نیوان ۱۹۱۷ / ۹ / ۱۲ تاوه کو ژماره ۱۱ له پۆژی ۱۹۱۸ / ۱ / ۲۸ دورچوو.

• ۲ / جهمعیه تی ته عاون و ته ره قی کوردی - کرد تعاون ترقی جمعیتی - له ئهستامبول ده رکراره.

ژماره یه که می له ۱۹۰۸ / ۱۱ / ۲۲ دا ده رچوو

دوا ژماره ی له ۱۹۰۹ / ۱ / ۱۷ ده رچوو ئیتر داخراوه.

خاوه نی ئیمتیازی (پیره میرد) بووه...

سهرنوسه ره که ی (ئه حمه د جمیل دیاربکری) بوو.

- ۳/ رۆژی کورد (ئه‌ستامبول ۱۹۱۳)
- جه‌معه‌تی هه‌تی ده‌ری کردووه (به‌کردی و تورکی)
 - ژماره (۱) له ۱۹۱۳/۸/۳۰ ده‌کراوه
 - ژ(۴) دوا ژماره‌یه‌تی له ۱۹۱۳/۹/۱۲ له ئه‌ستامبول.
 - خاوه‌ن ئیمتیازی : عه‌بدوڵکه‌ریم سلیمانییه‌ی بووه
 - ۴/ هه‌تاوی کورد
 - ئه‌م دوا رۆژی کورد ده‌رچووه.
 - خاوه‌ن ئیمتیاز و به‌ریوه‌به‌ری (عه‌بدوڵعه‌زیز بابان) بووه
 - ژ(۱) له مانگی ده‌ی ۱۹۱۳ له ئه‌ستامبول ده‌رکراوه
 - ژ(۱۰) دوا ژماره‌ی بووه.
 - ۵/ بانگی کورد (به‌غداد ۱۹۱۴)
 - بلاو کراوه‌یه‌کی کوردی تورکی نیو مانگی بوو
 - جه‌مال بابان له‌شاری بغداد ده‌ری کردووه
 - ژ(۱) له ۱۹۱۴/۱/۲۶
 - ژ(۴) ی له ۱۹۱۴/۳/۲۴ □□□□ له‌که‌ل ده‌ستپیکردنی جه‌نگی یه‌که‌می جیهانی‌دا وه‌ستاوه.

- ٦ / تیگه‌یشتنی راستی :
- له ١٩١٨ / ١ / ١ تاوه کو ١٩١٩ / ١ / ٢ له‌شاری به‌غداد به‌زمانی کوردی به‌رێنوسی فارسی به‌حەرفی عەرەبی ٤ لایه‌ره بووه.
- هه‌مووی ٦٧ ژماره‌ی لی ده‌رچوووه.
- می‌جهرسون سه‌رپه‌شتی کردوووه ،شوکری فه‌زلی هاوکاری کردوووه..(وه‌ك پروپاگه‌نده‌ی جه‌نگی)

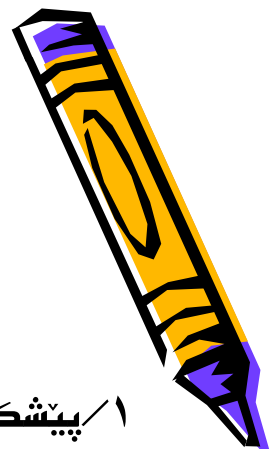
کاتنامە کوردیەکانی ئەستانبول

١/ژین

- ژ (١) له ١٧/١١/١٩١٨
- ژ (٢٥) له ٢/١٠/١٩١٩
- ژ (١---٢٠) هه‌مه‌یه موسکی - صاحبی ئیمتیازو مدیر مه‌سئولی بووه
- له‌ژماره ٢٠ وه مه‌مدوح سه‌لیم.دواتر کردیه رۆژنامه.
- ٢/ کوردستان (١٩١٩-١٩٢٠)
- صاحبی ئیمتیازی (محمد مه‌ری) (محمد شه‌فیع) بووه ئەمه‌ خولی سییه‌می کوردستان بووه..

سەردەمی ھۆكمرانی شیخ محمود ۱۹۱۸- ۱۹۲۴

۱/پیشکەوتن

ژ(۱) لە ۲۹/۹/۱۹۲۰ دەرچوووە

ژ(۱۱۸) کەدوا ژمارەمی بوووە لە ۲۷/۷/۱۹۲۲

ئینگلیزەکان دواى بەدیل گرتنى شیخ محمود لەشارى سلیمانى دەریان

۲/ بانگی کوردستان:

ژ(۱) لە ۲/۸/۱۹۲۲

ژ(۱۳) لە ۳/۱۱/۱۹۲۲ لە سلیمانى

خاوەن ئیمتیازو سەرنوسەرى (مستەفا پاشای یاموڵكى) بوو

تا ۱۹۲۶/۴/۱ لە بەغداد ژمارە ۱۴ دەرچوووەبە دوو خول.....

۳/پۆژى کوردستان :

ژ(۱) لە ۱۵/۱۱/۱۹۲۲

ژ(۱۵) کەدوا ژمارەیهتی لە ۳/۳/۱۹۲۳ دەرچوووە.

زمانخالى حکومەتەکەى شیخ محمود بوووە.....

سەر نوسەر و بەرپۆیەبەرى (على کمال)بوو.

- ١٣/بانگی حەق:
- ژ(١) لە ٨/٣/١٩٢٣ دەکرێوە.
- ژ(٣) کەدوا ژمارەیهتی لە ١٢/٤/١٩٢٣ دەچوووە لە ئەشکەوتی جاسەنە.
- ١٤/ بانگی کوردستان (خولی دووەم):
- ١٥/ ئومیدی ئیستقلال:
- ژ(١) لە ٩/٢٠/١٩٢٣
- ژ(٢٥) کەدوا ژمارەیهتی لە ١٥/٥/١٩٢٤ دەچوووە.
- ١٦/ دیاری کوردستان
- ژ(١) لە ٣/١١/١٩٢٥
- ژ(١٦) کەدوا ژمارەیهتی لە ١١/٥/١٩٢٦ لە شاری بەغداد بە کوردی و عەرەبی و تورکی دەچوووە.
- ساحیبي ئیمتیازو سەرنوسەری (سالح زەکی صاحبقران) بووە؟
- ١٧/ژیانەوه :
- ژ(١) لە ٨/٨/١٩٢٤
- ژ(٥٦) کە دوا ژمارەیهتی لە ١٤/١/١٩٢٦ دەچوووە. دواتر گۆڕاوە بۆ ژیان کە تاوێکی ساڵی ١٩٣٨ بەردەوام بووە.....

نمونه‌ی وینه‌یی رۆژنامه‌کانی سهرده‌می شیخ محمود

